

PLA D'ACOLLIDA

Aprovació en claustre el 26 de setembre de 2023
Aprovació en consell escolar el 17 d'octubre de 2023

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. ACOLLIDA D'INFANTS
3. ACOLLIDA D'INFANTS NOUINGUTS
4. ACOLLIDA DE FAMÍLIES
5. ACOLLIDA DE MESTRES
6. ACOLLIDA DE MESTRES EN PRÀCTIQUES I VOLUNTÀRIES
7. ACOLLIDA DE VOLUNTÀRIES
8. CONCLUSIONS

1. INTRODUCCIÓ

Al DIEC2 trobem la següent definició d'acollir:

acollir

1 1 v. tr. [LC] Rebre (algú que es presenta).

1 2 v. tr. [LC] [DR] Admetre a casa nostra, en la nostra companyia.

Acollir és rebre, admetre, obrir la nostra companyia a les persones que arriben.

Acollir és també escoltar qui és l'altre, quina és la seva història, llengua i cultura i què pot aportar a la nostra vida i als nostres entorns.

És donar la benvinguda a tot allò que l'altre és i aporta, i oferir tot allò que pot fer sentir bé a la persona acabada d'arribar. És dotar d'eines per a participar i aprendre. És també ensenyar la llengua vehicular de l'escola, el català.

A l'escola dels Encants rebem amb amor i il·lusió tots els infants i famílies que tinguin ganes de formar part de la nostra comunitat. Entenem la diversitat com un fet inherent a la condició humana i celebrem la diferència d'origen, lingüística i cultural a l'escola. És una gran oportunitat per créixer, comprendre el món, ampliar les nostres mires i prevenir la xenofòbia i el racisme. Viure en la diferència i acollir persones d'arreu del planeta ens fa ser, en definitiva, millors persones.

L'acollida inicial

Quan des del Consorci d'Educació s'assigna l'escola a un infant, la primera rebuda de la família la fan l'administrativa i l'equip directiu. L'acollida administrativa consisteix en la recollida dels documents necessaris per a fer la matrícula. L'equip directiu fa l'entrevista inicial on anota totes les informacions rellevants. També es fa a la família una visita per tota l'escola, on se li explica el projecte. Se li assigna un grup en funció de la ràtio.

Un cop assignat el grup, s'informa el tutor o tutora perquè pugui preparar l'acollida (veure passos de l'apadrinament). S'informa també la tutora de l'aula d'acollida perquè pugui posar especial mirada en tot el procés d'arribada. L'infant nouvingut s'afegeix al grup on es vetlla primerament pel seu benestar emocional.

QUALSEVOL NIT POT SORTIR EL SOL

*Fa una nit clara i tranquil·la, hi ha la lluna que fa llum
Els convidats van arribant i van omplint tota la casa
De colors i de perfums.*

*Oh, benvinguts, passeu passeu, de les tristors en farem fum
A casa meva és casa vostra si que hi ha cases d'algú.*

*Oh, benvinguts, passeu passeu, ara ja no falta ningú.
O potser sí, ja me n'adono que tan sols hi faltes tu
També pots venir si vols, t'esperem, hi ha lloc per tots
El temps no compta, ni l'espai, qualsevol nit pot sortir el sol.*

Jaume Sisa i Mestres

2. ACOLLIDA D'INFANTS

2.1. L'acollida a l'inici de curs dels infants d'13 i d'altres cursos

Els primers dies a l'escola són un període molt important en la vida dels infants que comencen cada nou curs. Si bé entenem que és un moment especialment delicat pels més petits 13, també ho és per aquells infants que s'incorporen a l'escola en cursos posteriors.

A l'escola entenem el pla d'acollida dels infants com un moment d'adaptació del mateix infant i dels pares a la nova escola i sovint a un nou ritme de tots dos.

El procés d'adaptació suposa molts canvis per als infants i llurs famílies. D'una banda, suposa la separació de la família i totes les emocions que això pot despertar. D'altra banda, suposa l'acomodació a un nou sistema amb nous espais, noves persones, noves normes, etc. I també suposa el repte de crear nous vincles.

Cal tenir en compte, especialment en els més petits, que malgrat que hagin estat prèviament escolaritzats, poden fer regressions. Els canvis poden generar tota mena d'emocions, entre d'elles també inquietuds, nervis, inseguretats. A poc a poc, l'infant anirà coneixent i confiant en les persones, en els espais i començarà a sentir seguretat i confiança.

En sintonia amb el nostre projecte, mostrem un gran respecte per aquest temps d'adaptació, un respecte que es tradueix en un temps flexible, que no podem generalitzar ni podem quantificar per igual. Perquè cada infant i cada família és única, amb unes necessitats úniques i amb unes vivències personals que també són úniques per a ells.

Sota la mirada de cadascuna de les tutores, aquest temps es va adequant a les necessitats del nen/a (per davant de tot) i també a les seves famílies, acompanyant-les des d'un punt curós i amorós, convidant-les a anar trencant aquest fil que els connecta als seus infants ajudant-los a créixer.

Aquest procés requereix la proximitat i la comprensió de la mestra que els donarà la confiança que necessiten i que directament alimentarà la confiança dels seus propis fills o filles. Tot i que tenim

destinat un període concret al calendari, aquest procés es pot dilatar una mica en el temps en aquells casos que sigui imprescindible per l'infant i la família.

El fet de poder oferir una sala alternativa a les famílies, on poder passar els primers dies de separació, facilitarà que el procés es faci d'una manera més gradual, i ajudarà que les famílies i els infants se sentin còmodes i a gust a l'escola al llarg d'aquest procés.

Tot això, ha d'anar acompanyat d'un compromís per part de les famílies, un compromís que té a veure amb una presència adequada i discreta a l'aula, ja que el seu paper és veritablement molt important. Les estones que es comparteixen entre l'infant i els adults que l'acompanyen són moments bàsics per interactuar conjuntament amb jocs, materials o creacions pròpies en els diferents ambients i espais dels alumnes. Espais i temps per descobrir, actuar o jugar conjuntament.

L'inici del dia amb els ambients d'aprenentatge de lliure circulació, ens permet fer una entrada esglaonada que l'endinsa a aquest primer contacte matinal de l'infant amb els materials i la família.

2.2. La familiarització d'I3 a l'escola

El Departament d'Educació, en la seva ordre anual de calendari, contempla un procés de familiarització pels infants que inicien el segon cicle de l'educació infantil. Es contempla un inici de les classes gradual que al llarg d'una setmana comporti un mínim d'1,5 hores de permanència seguida al centre.

A la nostra escola, acordem una acollida més progressiva, per aquelles famílies que ho puguin acompanyar, pensant a ajudar a la familiarització dels infants. L'organització és la següent:

- els 3 primers dies d'escola només assisteixen 1,30 hores en horari de matí
- els següents dies fins a completar la segona setmana poden assistir tot el matí (9 a 12.30h)
- la tercera setmana poden quedar-se a dinar a l'escola (9 a 14.30h)
- la quarta setmana es poden quedar també a la tarda (9 a 16h)

Durant el primer mes d'escola, els docents especialistes estan destinats a poder acompanyar els grups de la comunitat de petits i ajudar que els tutors/es puguin establir vincles amb els nous infants de l'ambient.

La tercera setmana dels infants de 3 anys a l'escola, quan ja es poden quedar a dinar, es fa una transició cuidada a l'espai del migdia. Durant aquella setmana, els tutors/es de Petits no tenen reunions organitzades i acompanyen els infants a l'espai del migdia, tant a l'espai físic com al vincle amb una altra referent que és la monitora del migdia.

El temps del migdia és un temps de canvis, és un espai nou, amb nous referents i l'alimentació és un aspecte molt emocional. Per aquest motiu, es posa molta atenció a fer una bona transició d'aquest temps acompanyant en els hàbits, el nou espai, l'hora de dinar i també el temps del descans dels infants.

3. ACOLLIDA D'INFANTS NOUINGUTS

3.1. L'acollida inicial

Un cop l'infant està assignat a un grup, s'informa el tutor o tutora perquè pugui preparar l'acollida (veure passos de l'apadrinament). S'informa també la tutora de l'aula d'acollida perquè pugui posar especial mirada en tot el procés d'arribada, en aquells infants a partir de 3r de Primària. L'infant nouvingut s'afegeix al grup on es vetlla primerament pel seu benestar emocional.

La tutora de l'aula d'acollida passarà les proves inicials al cap d'unes tres setmanes de l'arribada de l'infant. Les proves en castellà, anglès i francès són les internes de centre. Per als altres idiomes es faran servir les del Departament d'Educació.

Caldrà elaborar el Pla de Suport Individualitzat de cada infant nouvingut en un termini màxim de dos mesos des de l'arribada de l'infant a l'escola. L'escola ha elaborat un model de PI per als infants nouvinguts. El PI el coordina el tutor o la tutora de l'ambient i s'elabora amb el suport de la tutora de l'aula d'acollida. Un cop realitzat, s'han d'imprimir dos originals (tres en cas de famílies separades). Han de ser signats per la directora i segellar amb el segell del centre, també per la família i la tutora o tutor de l'ambient. Una de les còpies s'entrega a la família i l'altra es dona a l'administrativa del centre, que el penja a l'Esfera i el guarda a l'expedient. Els infants nouvinguts han de ser avaluats en funció del seu Pla Individualitzat.

Cal vetllar perquè les dues comunitats (mitjans i grans) tinguin itineraris, llibreta de temps de grup, carpesans... de reserva per tal de poder donar el material necessari als infants nouvinguts tan aviat com sigui possible.

3.2. L'acollida lingüística

L'aula d'acollida de l'escola dels Encants l'entenem com un punt de trobada, d'acompanyament tant lingüístic com emocional. Els infants nouvinguts hi troben un espai on parlar de com se senten, dels seus interessos, de les seves necessitats i impressions. Se'ls va dotant a poc a poc d'estructures lingüístiques i vocabulari sobre diferents temàtiques del dia a dia (veure la programació).

Cada proposta parteix d'un àlbum il·lustrat, amb forta presència de la imatge, que ens ajuda a parlar de la mateixa experiència relacionada amb el tema (països d'origen, processos migratoris, família, ciutat, llar, emocions...). A partir del text es treballen les habilitats lingüístiques: comunicació oral, comprensió lectora i expressió escrita. Cada proposta finalitza amb la creació d'un petit producte oral i escrit, que cada infant decideix si vol presentar al grup de referència o al seu tutor o tutora.

Les sessions acostumen a tenir la mateixa estructura: s'inicien a través del treball de les emocions i de com se senten, mitjançant les cartes Emötio. A continuació, es fa alguna activitat d'escalfament per activar oralment (cançó, embarbussament, endevinalla...). Després, a través d'activitats en gran grup o per parelles, es treballen les estructures lingüístiques o lèxic que es volen introduir en aquella sessió. Per tancar la sessió, es fa un joc per motivar l'expressió oral i treballar la clau de sortida a través de la pregunta què han après aquell dia.

Algunes sessions estan dedicades a fer un acompanyament i un seguiment de les investigacions que presenten els infants al seu grup de referència. Amb els infants que fa poc que han arribat a l'escola, s'intenta que facin algunes parts en català, si és que senten la confiança per fer-ho. Aquells infants que fa més temps que són a l'escola, se'ls motiva perquè la facin tota en català.

S'anirà elaborant també material d'aprenentatge de la llengua autònom per a tenir als ambients receptors. També es crearà una eina de vocabulari bàsic i funcional per a facilitar la comunicació entre adults i infants nous en cas que parlin una llengua de base no romànica.

El suport lingüístic es fa des de tots els tutors/es i especialistes. S'acompanya l'ús de la llengua en tots els moments de l'escola. A poc a poc, es van multinivellant totes les propostes dels ambients, seguint els criteris de la lectura fàcil i els pictogrames per als nivells més baixos. Així els infants nous poden trobar una via accessible a la informació de tots els ambients.

3.3. L'acollida de la interculturalitat

A l'escola dels Encants entenem que tots els humans som diferents en tots els aspectes de la vida. Aquesta diversitat, la d'origen, cultural i lingüística ens nodreix i ens enriqueix. Rebre infants d'arreu i les seves famílies ens fa més oberts, més acollidors i més humans.

Així doncs, treballem a partir de la vivència de conèixer infants d'origen divers el respecte cap a totes les cultures, creences, llengües, colors de pell i cabell i països d'origen.

Troblem als diferents ambients referents sobre aquesta gran font de diversitat en les propostes, contes i llibres, activitats... especialment als ambients d'Atles i Batecs de la comunitat de mitjans i a Cosmos i Temps Moderns de la comunitat de grans; els infants poden trobar-hi propostes específiques sobre les diferents cultures del món, llengües, països, desigualtats socials, processos migratoris, etc.

Però com que allò que vivim és igual o més potent que allò que aprenem dels materials pedagògics, donem vital importància a donar la veu als infants a l'espai de conversa. A les converses els infants poden presentar les seves vivències, parlar dels seus orígens, llengües i cultures. Els infants nous hi poden presentar les característiques dels llocs on venen (amb ajuda del tutor/a i referent d'acollida). D'igual manera, les famílies de l'escola poden entrar als ambients a oferir tallers, explicar històries, cantar cançons... i transmetre així el seu recorregut vital i cultural.

3.4. L'acollida i la cohesió social

L'apadrinament

En parlar de cohesió social posem especial mirada a la cohesió del grup de referència i de tota la comunitat de referència. Tots els infants formen part del seu grup, s'hi han de sentir a gust i participen. Perquè això passi el paper dels companys/es i dels adults és fonamental.

Algunes dificultats amb què es pot trobar un infant que arriba al centre:

- Desconeixement de les instal·lacions del centre.
- Desconeixement de les normes del centre (horaris, assistència, convivència ...).
- Desconeixement del professorat (persones, maneres de fer...).
- Desconeixement dels infants de l'ambient, la comunitat i l'escola.
- Desconeixement dels adults del centre.
- Desconeixement de l'idioma català i/o castellà.
- Poden tenir altres hàbits i actituds d'estudi (sobretot si venen d'altres cultures).
- Desconeixement de l'entorn (barri, zona, ciutat,...).
- Desconeixement dels recursos que ofereix l'entorn per a les activitats de lleure .

Què podem fer?

- No deixar sol l'infant que n'ha arribat nou.
- Quan sorgeix un problema, parlar en el grup-classe de possibles solucions.

Proposem per a facilitar aquesta cohesió crear un sistema d'**apadrinament** per part dels infants més veterans del centre cap als infants nouvinguts.

L'apadrinament és una acció d'acollida adreçada a l'alumnat nouvingut que prové de contextos socials o culturals diferents, amb desconeixement del codi lingüístic i del codi normatiu i organitzatiu de l'àmbit escolar català. L'objectiu és posar en contacte l'infant nouvingut amb dos infants veterans al grup per tal que l'acullin i l'acompanyin durant els primers mesos d'arribada al centre i l'ajudin a situar-se.

Amb aquesta acció es pretén:

- Incrementar el sentiment de seguretat i acolliment de l'alumnat nouvingut.
- Potenciar un aprenentatge ràpid de les pautes organitzatives i normatives del centre per part d'aquests nois i noies.
- Facilitar la relació amb els seus companys.
- Educar en l'empatia, la col·laboració i la solidaritat tots els nois i noies.
- Promoure la coneixença i millorar les relacions entre els alumnes i la convivència en el centre.

L'apadrinament consta de 4 **fases**:

- Fase 1. Preparació:

S'informa el grup que arribarà un nou infant i es faran cinc cèntims de les seves necessitats: país d'origen, llengua, estat emocional.

Es triaran els dos infants que li oferiran l'apadrinament. Entre tots els infants del grup es pensaran les actituds d'acollida més favorables.

La resta dels infants del grup també seran importants en el procés d'acollida. Es tracta d'aconseguir que tot el grup es comprometi a ajudar-lo o a tenir-lo en compte. Llavors es proposa que tothom l'ajudi quan el tingui a prop, especialment a les hores del jardí i lliure circulació. Ara caldrà que algú l'acompanyi més sovint i durant uns dies, que li faci de guia. Seran els padrins/les padrines.

- Fase 2. El primer contacte:

Quan l'infant nouvingut arriba al grup cal acollir-lo en conversa, presentar-lo i presentar als companys i companyes d'apadrinament.

Cal preveure que l'infant tingui un calaixet, la llibreta de temps de grup i itinerari (mitjans) o itinerari i carpesà (grans).

- Fase 3. Acompanyament:

Cal vetllar per l'acompanyament en els moments especialment complexos de comprendre a l'escola: lliure circulació, jardí, sortides, especialitats, menjador.

- Fase 4. Autonomia:

Aquest recurs organitzatiu ha de tenir un límit temporal i cal anar-lo retirant de manera progressiva fins que ja no sigui necessari. Això voldrà dir que l'infant nouvingut ja ha assolit l'autonomia necessària i ja no cal aquest suport específic.

Cada parella i cada infant és diferent i es pot utilitzar aquest recurs durant un major o menor període de temps. Serà el mateix tutor qui haurà d'anar redefinint les tasques perquè, d'una banda, l'infant vagi essent cada vegada més autònom dins del centre, i a la vegada no es trenqui la relació informal, sinó al contrari, que les relacions s'eixamplin i s'ampliïn a la resta de companys i companyes de l'ambient i de la comunitat.

Hem de tenir present que la relació ha estat relativament "forçada" i que és possible que els infants no s'acabin d'entendre. Això no ha de significar un fracàs, ja que es tracta de col·laborar per donar seguretat al noi/noia. És important que el tutor o tutora faci un seguiment a les parelles i vagi treballant possibles situacions de conflicte, tensió, desmotivació, etc. sobretot si les tasques formals es van allargant.

El fons social

Cal assegurar que l'alumnat pugui participar en totes les activitats de l'escola, incloent-hi la piscina, sortides, colònies.... Perquè això sigui possible cal explicar molt bé que aquestes activitats són d'aprenentatge i garantir que la situació econòmica de la família no suposi una barrera a la participació i l'aprenentatge. Així doncs, cal assegurar mecanismes de fons social perquè tots els infants puguin accedir independentment de la seva situació econòmica i marc cultural de referència.

3.5. L'acollida emocional

L'anamnesi

Migrar és un procés complex, amb molts aspectes a tenir en compte: administratius, familiars, emocionals, relacionals...

Quan un infant nouvingut arriba a l'escola, en l'acollida inicial es fa una recollida d'informació de l'estructura familiar, el recorregut fins a arribar al país, etc. Aquesta informació la pot ampliar el tutor/a en una entrevista inicial. La informació es recull al PI de l'infant.

El dol migratori

S'anomena dol migratori el període durant el qual la persona immigrada suporta el procés de superació de la tristesa i l'estrès ocasionats pel sentiment de desarrelament i de pèrdua de la casa, la família, els amics, l'estatus social, etc. A tots aquests sentiments se suma el fet d'haver-se d'adaptar a una nova cultura, un nou clima, un nou paisatge i, sovint, aprendre una nova llengua.

En els infants, aquesta situació emocional encara es complica més, ja que molt sovint no comprenen els motius del canvi ni veuen justificades totes aquestes pèrdues. Es qüestionen sobre el seu origen i pateixen en algun moment de la seva vida una sensació de desorientació i tenen dificultats serioses per autodefinir-se. Els costa saber qui són i d'on se senten. En definitiva, pateixen el desarrelament d'una manera no volguda, imposada per la decisió de les seves famílies. Aquest patiment es pot traduir en dificultats psicològiques més o menys importants en funció, entre altres coses, de com afronten aquesta qüestió les seves famílies, en un lleuger sentiment d'aflicció, en problemes greus de conducta, en inhibicions importants en l'aprenentatge o en quadres de depressió infantil i juvenil. En l'adolescència, a més a més, s'agreugen molt els trastorns que ja són propis d'aquesta edat.

Acollir, escoltar, acceptar el seu procés i acompanyar sense jutjar, sense voler córrer ni menystenir el dolor seran actituds que facilitaran el benestar dels infants i les seves famílies.

3.6. Coordinació amb serveis externs

Sovint els infants nouvinguts i les seves famílies en el seu procés migratori es troben amb dificultats administratives, econòmiques, socials o emocionals.

Cal preveure en el procés d'acollida si des de l'escola s'hauran d'establir coordinacions amb Serveis Socials o altres serveis com el CSMIJ. Pot ser que alguna de les famílies hagi de tenir seguiment de la comissió social del centre. Cal valorar cas a cas quines són les necessitats per donar-hi resposta.

4. ACOLLIDA DE FAMÍLIES

4.1. Les famílies també fan acollida

És molt important recordar que els pares i les mares, i les famílies en general també se senten vulnerables durant aquest procés. La nostra actuació ha de ser també de suport i comprensió cap a elles. La implicació de les famílies és un aspecte molt crucial si es vol aconseguir una adaptació efectiva, positiva i més ràpida i adient dels nens i les nenes.

Creiem que no seria coherent plantejar-nos un temps determinat, però que alhora el temps d'adaptació no ha de ser il·limitat. Pensem que des del respecte, l'observació de l'infant, la conversa amb les famílies i altres mestres que entren a l'aula... és a dir, des d'una reflexió profunda, també ha d'arribar el moment en què el mestre retiri la bastida per tal que l'infant continuï caminant amb autonomia. El moment per a cada nen/a serà diferent, tot i que la majoria assolirà aquest punt en un moment semblant, cal respectar a aquells infants que necessitin més temps. Aquest temps serà durant el primer trimestre i no s'allargarà més enllà de l'acabament del primer trimestre.

A les aules sovint cal la presència de pares, mares, avis o àvies i familiars per interessos particulars de cada grup, la presència de les famílies inclou i incorpora aquests nous membres a la classe i a l'escola de manera activa. La seva participació fa compartir vivències amb l'infant i ajuda al fet que s'enriqueixin mútuament tot desenvolupant els sentiments de pertinença i d'inclusió que els faran gaudir i viure la realitat de l'escola.

4.2. Actuacions previstes amb les famílies

Les actuacions previstes per fer una bona acollida d'infants i famílies que s'incorporen a l'escola són les següents:

- Jornades de portes obertes de l'escola on s'informa del projecte i del dia a dia a l'escola. Les jornades de portes obertes contemplen una primera part general amb tothom i una visita pel centre on les famílies poden començar a conèixer l'equip, fer preguntes més detallades i rebre, si ho requereixen, atenció individualitzada.
- Informació detallada del procés de matriculació a través del correu electrònic.
- Matriculació individualitzada amb horaris que assegurin l'atenció personalitzada amb una persona de l'equip directiu. S'acullen els documents i s'entrevista a la família.

- Reunió a principis de juliol amb totes les famílies noves (solament per a adults).
- Entrega de la informació necessària de l'organització del curs per correu.
- Procés d'adaptació seguint les indicacions del Departament d'Educació i ampliant progressivament l'adaptació.
- Reunió individual al llarg de la primera setmana de curs amb cada una de les famílies noves.
- Celebració de la festa de benvinguda al mes de setembre.
- Tutorització, sempre que sigui necessari, per una família experta al centre.
- Fonamentar la nostra relació en el respecte, la confiança, l'afectivitat, la proximitat, la comprensió, el tracte de proximitat que té en compte les necessitats personals...

4.3. Comissió de relacions socials

La comissió de relacions socials de l'AFA de l'escola s'encarrega de fer una acollida més específica que contempla:

- Acollir i acompanyar a aquestes famílies, si ho requereixen.
- Informar de les comissions i tasques de l'AFA.
- Acompanyar a aquelles famílies que mostren dificultats d'inclusió per ajudar-los en el camí cap a la integració real en la nostra comunitat d'aprenentatge que és l'escola.

4.4. Acompanyament a l'escola

A la reunió de juliol de famílies noves, així com a la primera reunió de curs de cada grup, es comparteix amb les famílies com acompanyem a l'escola i què esperem d'elles a les entrades acompanyades, durant el procés de familiarització o quan estiguin presents ja sigui fent tallers, acompanyant a les sortides o durant la celebració de les festes.

El document de presència de les famílies a l'escola:

L'escola ofereix l'oportunitat a les famílies d'entrar als ambients, ja sigui a l'entrada acompanyada al matí o per regalar al grup d'infants un taller alguna tarda.

L'entrada acompanyada és una estona que està pensada per poder compartir un temps amb els seus fills i filles i per oferir als infants una transició de qualitat en l'arribada a l'escola. Per tant, és important arribar a les 9:10h ben puntuals i a partir d'aquí valorar quina estona és necessària per acompanyar. La franja que dediquem a aquesta entrada és de 9:10h a 9:30h i un cop passada aquesta hora les famílies han de marxar. Comença en aquest moment una estona on l'infant és el protagonista dels seus processos d'aprenentatge tan individual com amb els seus iguals.

Quan s'arriba a l'escola, l'adult és el model i hem d'ajudar als infants en els hàbits del dia a dia: saludar a la mestra, deixar l'esmorzar a la cistella, deixar l'ampolla i posar el nom al lloc pertinent. Ajudar no vol dir fer les coses, sinó que cal fomentar l'autonomia d'aquests.

Un cop dins dels ambients s'ha de promoure un clima tranquil, sense córrer ni cridar. Les mestres a l'escola ens ajupim a l'alçada de l'infant per parlar i utilitzem un to de veu suau. Convidem les famílies a mantenir aquesta presència discreta i realitzar un acompanyament que vagi en la línia de l'escola. Els conflictes que es donen a l'ambient els gestionen les mestres.

El material que es fa servir és el que està presentat als diferents microespais i no es poden obrir armaris i cistells. Intentem fer un bon ús del material i el mobiliari i educar en aquesta línia.

A la taula de representació gràfica les famílies no han de dibuixar, són els infants qui ho han de fer; si no en saben els acompanyem en aquest moment o els oferim altres recursos. No oferim dibuixos estereotipats per tal que els infants deixin volar la seva imaginació i creativitat a l'hora de fer un dibuix, i per tal que no es comparin amb models preestablerts.

No es poden fer fotos dins dels ambients per tal de preservar la intimitat i els drets d'imatge dels infants.

Si hi ha la necessitat de parlar entre adults o de comunicar-se a través del mòbil es poden trobar altres espais i temps on fer-ho.

Acomiadar-se de l'infant és important, cal que els nens i nenes sàpiguen que les famílies marxen. El comiat, però, no s'ha d'allargar, si es requereix l'ajuda de la mestra, es demana i aquesta acompanya aquest moment per tal que la família pugui marxar des de la calma.

Per tal que aquest moment tan bonic del dia sigui de qualitat i tothom en pugui gaudir, demanem a les famílies compromís i respecte.

5. ACOLLIDA DE MESTRES

5.1. Mestres i professionals nous a l'escola

Sabem com és de rellevant saber acollir aquells mestres i d'altres professionals que s'incorporen a la nostra comunitat per facilitar-los de bon començament un espai de treball agradable i proper on puguin gaudir de la feina. Cal afavorir la integració i la implicació de tots els nous professionals en el nostre projecte pedagògic, tot donant-los el temps necessari per conèixer com és i per familiaritzar-s'hi al mateix temps que els oferim les eines i els recursos que els permetin entendre la nostra filosofia, la metodologia que utilitzem i els recursos de què disposem.

En una escola com la nostra, cada curs s'incorporen nous mestres al claustre pels moviments en les places. Aquestes incorporacions cal acollir-les amb cura, tendresa i respecte.

És molt valuós també l'acompanyament que es farà a les/els mestres noves/nous que venen a fer substitucions i que possiblement desconeixen el nostre projecte o que bé no han treballat mai en una escola amb una metodologia com la nostra.

La cap d'estudis, la secretària o la directora (segons la comunitat on s'hagi d'incorporar i acollir) farà la presentació de l'escola i s'ocuparà de fer-li arribar els documents pedagògics necessaris per a conèixer-la. S'intentarà que la persona novella passi el primer dia acompanyada a l'aula.

Els i les mestres de la comunitat ajudaran en la funció de tutoritzar els nouvinguts en el dia a dia; s'assignarà un company/a que l'ajudarà en el que s'escaigui.

Els vetlladors tindran sempre com a referent a la mestra de la CAEI, serà amb ella amb qui es trobaran per establir el seu marc d'actuació i amb qui concretaran horaris i tasques a realitzar. Faran un seguiment mensual de la feina feta amb els infants amb NEE i amb aquells a qui es prioritzi d'intervenir.

5.2. Rebuda de mestres al juliol

El 30 de juny s'acostuma a conèixer la plantilla estructural del centre i es convida els docents a venir a l'escola la primera setmana de juliol per conèixer el projecte, el funcionament i començar a projectar el nou curs escolar.

La rebuda del primer dia a primera hora la fa l'equip directiu amb tots els docents nouvinguts. En aquesta primera trobada es fa:

- Presentació de les persones.
- Presentació del projecte pedagògic i metodològic. Compartir com és un dia a l'escola i aprofundir en un horari, les entrades acompanyades, les converses, els ambients d'aprenentatge de lliure circulació i els temps de grup i les seves propostes.
- Entrega de documents de comunitat claus: El dia a dia a la comunitat.
- Proposar durant l'estiu la revisió i/o lectura dels documents que estan a la web: Projecte lingüístic, Projecte de convivència, PEC, Pla d'Acció Tutorial, NOFC, Pla d'acollida, Estratègia Digital de Centre, etc.
- Recollir les seves dades de contacte i donar accés al drive i al calendar de l'escola.
- Visita a l'escola en profunditat.
- Presentació i rebuda propera a la comunitat assignada.

En els dies posteriors estaran ja presents a la comunitat assignada tot aprofundint en el dia a dia de la comunitat i es farà un traspàs més específic.

Aquells dies, hi haurà una persona de cada comunitat que no sigui tutor/a assignada a acollir els mestres nous de la comunitat i fer un traspàs més acurat.

Aquella setmana també se'ls farà el traspàs de:

- Ambient que tutoritzarà.
- Infants/famílies/grup que acollirà que ja estan a la comunitat i que canvien de comunitat.
- Graelles de seguiment/observacions/avaluació dels seus infants (especialment la de matemàtiques i la de detecció primerenca de dificultats d'aprenentatge de la llengua).

Els docents que marxen de l'escola, deixaran el document de traspàs abans del 30 de juny a l'equip directiu per poder facilitar al següent tutor/a del grup.

5.3. Rebuda de mestres al setembre

Al setembre, potser hi ha docents que no s'han incorporat al juliol. En aquests docents, l'equip directiu farà la mateixa rebuda que es va fer al juliol. També es facilita a l'inici de curs el document de "Tasques final i inici de curs" perquè el tinguin present durant tot el curs.

Els primers dies de setembre es fa una acollida a tot l'equip docent de l'escola després de les vacances d'estiu. En aquell claustre es fa una dinàmica de benvinguda.

Benvinguda:

1. Dinàmica de benvinguda: proposta diferent cada curs que permeti sorprendre els veterans i alhora sigui innovadora per a tothom i permeti trencar el gel i conèixer a l'equip.
2. Ritual de les pedres: els mestres nouvinguts posen una pedra amb el seu nom al gerro de l'escola. Aquest ritual es cuida amb tendresa tot posant un cercle bonic amb clima d'acolliment i amb música suau de fons.
3. Traspàs informatiu d'inici de curs, metodologia i directrius d'escola a tenir en compte per part de l'equip directiu. Igual que a Juliol.
4. Esmorzar col·lectiu més llarg per anar creant vincles.
5. Comunitat de benvinguda per explicar coses pràctiques del dia a dia i funcionament i entrega del document del pas a pas de la comunitat.

5.4. Grup d'acollida

El grup d'acollida estarà format per la directora i una mestra amb experiència a l'escola i recorregut i formació en pedagogia. L'objectiu serà acollir als mestres nous i noves del curs durant un temps per formar-los en la pedagogia i metodologia de l'escola així com acompanyar-los en els dubtes i/o neguits que puguin tenir tot creant un clima càlid que permeti que cada un dels mestres se sentin part del projecte de l'escola.

El grup s'ha de fer majoritàriament al setembre/octubre mentre la resta de docents fan grups de treball i tasques comunitàries de comunitat. S'allargarà durant el primer trimestre al migdia mentre els altres docents fan grups de treball. Un cop finalitzat el primer trimestre, aquests docents nous i noves s'incorporaran als altres grups de treball de l'escola.

El grup d'acollida compartirà amb els docents:

- Acollida emocional dels docents i anàlisi de necessitats.
- Drive de l'escola i carpeta amb documents de lectura prioritzats.
- Pilars, referents i fonaments pedagògics del centre (aportar bibliografia).
- Educació viva i activa a l'escola.
- Acompanyament emocional i mirada respectuosa.

- Tardes de grup i propostes: tots junts i després separació d'Infantil i Primària per concretar. Si s'escau, sessions concretes de matemàtiques manipulatives.

5.5. Altres propostes d'acollida a mestres

Altres propostes que es fan a l'escola en el pla d'acollida de mestres són:

- Mestre/a referent: a la comunitat hi haurà assignat durant tot el curs un docent d'acollida, que no tingui tutoria, per atendre i acompanyar els nouvinguts.
- Circulació després de 15 dies: els primers 15 dies d'escola encara no hi haurà ambients d'aprenentatge de lliure circulació. Els motius són: poder acollir i fer vincles i cohesió de grup entre els infants i l'adult de referència. I també per poder donar un temps d'adaptació als nous/les noves mestres de l'escola.
- Turisme pedagògic: durant els primers 15 dies d'escola es convidarà a tots els docents nous i noves a passar un matí amb un company de més experiència a l'escola perquè pugui observar com es treballa i com s'acompanya a l'escola.
- Entrevistes amb l'equip directiu i mestres: a partir del gener l'equip directiu es deslliura els dijous i divendres al migdia per poder fer entrevistes amb l'equip docent i poder dedicar un temps i espai individualitzat i amb confidencialitat a cada persona de l'equip on poder compartir totes aquelles reflexions i experiències que necessiti i fer un retorn per part de l'equip directiu.

Prèviament, es comparteix amb l'equip una graella perquè s'apunten a la data d'entrevista així com unes preguntes a tall de reflexió per a la reunió:

- *Com et sents a l'escola, amb els infants, les famílies, la comunitat, el claustre...?*
- *Com et trobes a la teva comissió mixta? I al grup de treball?*
- *De què et sents satisfet/a si penses en aquest curs?*
- *Què creus que estàs donant?*
- *Hi ha algun aspecte en el qual t'agradaria reflexionar o millorar?*
- *Què necessites de nosaltres com a equip directiu?*

6. ACOLLIDA DE MESTRES EN PRÀCTIQUES

6.1. Acollida de l'estudiant al centre

A l'escola, en primer lloc, i a escala organitzativa de claustre, decidim conjuntament els docents que estaran disposats a acompanyar alumnes de pràctiques, ja que considerem que és molt important que hi hagi motivació i predisposició a fer la tasca de tutor/a de pràctiques.

L'acollida dels estudiants és un moment rellevant per acompanyar la seva estada al centre.

A l'escola programem una trobada, prèvia a l'inici del període de pràctiques, amb els estudiants i la cap d'estudis, persona que coordina les pràctiques al centre. En aquesta es dona la benvinguda i es comparteix el projecte educatiu de l'escola amb els mestres en pràctiques, es comparteixen les motivacions que els han portat a escollir el centre i se'ls demana que omplin una fitxa amb les seves dades per tal d'incorporar-los a efectes d'informació i dinàmica amb el claustre.

En aquesta primera part és crucial fer-los sentir participants del claustre i de l'equip humà, sovint el primer dia es mostren prudents i és important insistir en la voluntat del centre d'integrar-los en el col·lectiu humà. També se'ls demana que si tenen dubtes o inquietuds les facin arribar als tutors o a la coordinació. Entenem que les pràctiques són una gran oportunitat per créixer com a mestres i tenim la missió que així sigui.

Es comparteix en aquesta primera trobada la importància pedagògica dels espais de treball i reflexió de les estones de migdia i de jardí. Se'ls demana que hi siguin presents. Les estones de migdia són els fogons de bona part del que passa després a l'aula i impliquen treball en equip i reflexió crítica sobre la pràctica, habilitats destacades per esdevenir mestre.

En funció de la universitat d'origen se signen plans de treball i convenis. Es comunica als practicants l'assignació del seu tutor i el seu grup de referència.

Aquesta primera trobada té una durada aproximada de 45 minuts. En acabar-la, coordinador i practicants fan l'assignació definitiva tutor/a de cadascuna de les persones en pràctiques segons la seva necessitat i desitjos. La visita pels espais serveix per explicar de forma explícita el funcionament dels espais comuns i dels espais que potser no els seran propis durant les

pràctiques. Al llarg de l'estada, es van reforçant aspectes del projecte educatiu del centre i es posa especial èmfasi en els projectes de centre, festes, metodologia, etc. Es fa també una visita al jardí per tal de mostrar les diferents propostes que ens ofereix i la potencialitat d'aquestes, així com el paper acompanyant de l'adult en l'estona de joc.

El mateix dia de l'acollida es fa una visita pels espais del centre i s'expliquen tant aspectes pràctics del funcionament: menjador, portes d'entrada i sortida dels mestres, lavabos... Al llarg de la visita pel centre es presenta als practicants al personal de l'escola, equip directiu, consergeria, administrativa, cuineres, coordinadora de menjador i mestres.

En el cas dels mestres de forma específica amb els que seran tutors i si no es poden presentar un a un tots els docents es fa en el primer claustre durant el seu període d'estada.

6.2. Moments i espais on podrà participar

En l'escola formem part de diversos projectes educatius. En claustre es va debatre a quins d'aquests podrien involucrar-se les persones en pràctiques, a causa de la durada de l'estança al centre veiem més adient i possible formar part d'uns projectes que d'uns altres. Veiem realment potenciar la participació dels següents projectes i moments:

- Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)
- Drets de la infància
- Projectes de coeducació
- Moments de sortides i jardí

Al centre tenim el compromís de formar en noves metodologies a altres centres, de participar de la renovació pedagògica de l'educació. Per això formem part dels Laboratoris de Xarxes pel canvi i dels Laboratoris de transformació educativa. Veiem una possibilitat molt gratificant oferir la participació en l'alumnat en pràctiques d'aquest projecte, ja que poden aprofitar l'oportunitat per aprendre noves mirades i aportar la seva.

D'aquesta manera valorem que puguin aportar la seva visió a totes les comunitats, fent una observació crítica del nostre dia a dia, reflexionant i reflexionant sobre l'evolució educativa.

També els fem partícips dels claustres i de les reunions de comunitat. Aquestes són trobades setmanals on es prenen les decisions logístiques, metodològiques, pedagògiques, etc. La finalitat

és donar a conèixer el funcionament intern de l'equip docent i participar de les decisions com un docent més del centre.

També ens plantegem la participació en entrevistes i reunions conjuntes de famílies. Veiem molt interessant poder viure durant l'estada al centre la realitat entre la relació escola-tutor-famílies. Aquest fet permet descobrir i conèixer una situació de la qual a les universitats se sent a parlar a escala teòrica, però no pràctica. Creiem clau poder viure de primera mà les entrevistes, com a experiència per observar i aprendre com es fan. Tindrem en compte sempre que les famílies estiguin d'acord que l'alumnat de pràctiques hi participi, ja que poden haver-hi diverses sensibilitats i serà important mantenir la privacitat de les famílies.

A més a més, també considerem vital la proactivitat i la iniciativa personal de les persones en pràctiques. És a dir, si aquests tenen una idea de millora, plantegen un projecte, taller, trobada, etc. per provocar un canvi qualitatiu al centre, se'ls deixa fer. D'aquesta manera estarem provocant una situació d'assaig error a escala personal, donarem confiança per prendre decisions i deixarem materialitzar una idea en una realitat.

6.3. Què entenem per practicant competent

Situem l'estudiant al centre del procés d'aprenentatge, així s'afavoreix l'estímul de la seva autonomia.

Fases de planificació, desenvolupament i autoreflexió que es concreten:

- representació dels objectius d'aprenentatge
- planificació de l'acció
- recerca d'estratègies per resoldre la tasca formativa
- revisió del procés
- reflexió sobre el procés i el resultat

Creiem que és crucial que els i les alumnes de pràctiques vinguin amb ganes de fer, provar i equivocar-se. D'aquesta manera nosaltres podrem fer observacions més acurades i constructives que ens permetran anar-los orientant i *provocant*. L'autoregulació posterior dels alumnes a partir d'aquests feedbacks serà un aspecte clau a tenir en compte.

Permetre als alumnes de pràctiques donar la seva veu, la possibilitat de ser crítics amb l'escola,

preguntar i qüestionar i que això permeti crear espais de reflexió i debats pedagògics. Buscar la seva mirada.

6.4. Seguiment i valoració de les pràctiques per part del tutor/a

El/la tutor/a té la missió d'acompanyar els estudiants durant la seva estada, estar atents a les seves necessitats i anar-los proposant reptes que els permetin posar-se en joc dins la dinàmica de l'ambient. De mica en mica se'ls suggereix que dinamitzin algun moment de la conversa, acompanyin alguna proposta, alguna dinàmica de grup, etc.

És important que hi hagi un retorn immediat per part tutor de les intervencions que els estudiants fan a l'ambient. Aquesta comunicació ha de permetre que l'estudiant pugui autocorregir-se en els propers espais en els quals pugui participar.

Durant l'estada el tutor/la tutora demana a l'estudiant que faci una autoavaluació de diferents moments/espais a l'escola. D'aquesta manera l'estudiant prendrà consciència del seu procés, en quin punt es troba i aspectes a millorar, així com de quins són els seus punts forts.

És rellevant que els/les estudiants se sentin part activa del seu procés i, per tant, que se'ls convidi a pensar en cada un dels objectius que es tenen en compte en el moment de la seva avaluació. Aquest feedback és el punt més crucial de l'avaluació, és on l'estudiant podrà enriquir-se per treure el màxim profit de les pràctiques.

A més a més, és indispensable saber des del principi quins objectius els demanen des de la Universitat i vetllar per una avaluació compartida des del primer dia.

Tutor i estudiant haurien de tenir trobades al llarg de les pràctiques per compartir reflexions derivades de l'activitat l'escola. Es faciliten les adreces de correu i el telèfon personal per poder intercanviar propostes i material.

7. ACOLLIDA DE VOLUNTÀRIES

7.1. Projecte de voluntariat

L'escola va iniciar de manera formal el curs 2012-13 el projecte de voluntariat amb la incorporació de la figura dels voluntaris, adults que ajuden els i les docents en l'acompanyament dels infants a l'escola dels Encants.

Els voluntaris i les voluntàries poden ser pares, mares o familiars dels infants que tenim a l'escola; ex mestres de l'escola o d'altres escoles i també poden ser persones, externes a l'escola. En ambdós casos són persones sensibles, que tenen interès per aprendre i compartir la nostra manera de "fer escola", la nostra manera d'estar amb els infants i l'acompanyament respectuós amb nens i nenes que se centra en el respecte pels processos de vida de cada infant. Acompanyar els infants amb amor i respecte, per tal de permetre que connectin amb les seves autèntiques necessitats internes i en puguin donar sortida amb seguretat i equilibri.

A l'escola donem molta importància a l'acompanyament emocional dels infants, ja que considerem que el benestar emocional és la base perquè la persona es desenvolupi, creixi i aprengui. Per tal de poder dur a terme aquest acompanyament, necessitem la presència d'adults que ens permetin disminuir la ràtio adult-infant i dur a terme una atenció més individualitzada als infants.

7.2. Què demanem a les persones voluntàries?

A les persones que opten per fer el voluntariat a l'escola, els demanem:

- Ser persones que sentin que estan en un bon moment personal per dur a terme un bon acompanyament als infants.
- Participar de les coordinacions i de les trobades regulars per orientar la feina que els voluntaris fan amb els infants.
- Ser persones que es puguin comprometre a una continuïtat com a mínim trimestral, amb una freqüència regular que els permeti establir els vincles necessaris. Remarquem la necessitat d'una continuïtat en l'acompanyament, la relació crea el vincle i aquest és el que permet que l'infant confii en l'adult que l'acompanya. Entenem que pot ser que sorgeixi algun imprevist que no estava contemplat al moment de comprometre's com a voluntari, i que la persona ho hagi de deixar.

Per tant, cal poder venir a l'escola un mínim de dues franges horàries a la setmana. Per poder intervenir amb els infants i poder-los acompanyar en aspectes emocionals, és imprescindible que hi hagi un vincle afectiu entre l'adult i l'infant. Només a través del vincle, la intervenció tindrà sentit... Però la consolidació d'aquest vincle necessita constància i presència, i això només és possible si la persona pot assistir a l'escola de manera regular i amb una dedicació continuada.

7.3. Com iniciem l'actuació?

En primer lloc, l'equip directiu farà una recollida de voluntaris i es valoraran les necessitats reals de l'escola, després en una reunió conjunta es definirà el marc d'actuació del/ de la voluntària.

Les persones acompanyants començaran l'acompanyament als infants amb un període d'observació sense massa intervenció, de manera que la persona pot viure des d'aquesta observació com ho fem amb els infants a l'escola, com és el nostre dia a dia, i com les mestres intervenim i acompanyem emocionalment aquests nens i nenes. Així, de manera progressiva, anirà intervenint a mesura que vagi sentint seguretat per a fer-ho.

Les persones que ja han estat voluntàries en cursos anteriors, amb la confirmació de la/el mestra amb qui comparteixen espai, podran iniciar la participació activa tan bon punt es vegin capaces.

És molt important l'acompanyament de les mestres amb qui comparteixen ambient o espai i que la persona voluntària sigui ben honesta amb ella mateixa i cerqui l'ajuda necessària si creu que necessita aclariments per dur a terme una intervenció concreta en moments puntuals.

7.4. L'acompanyament a les voluntàries

El voluntari o la voluntària ens ofereix la seva presència en l'acompanyament amb els infants i, a mesura que va passant el temps, cada vegada la seva intervenció s'incrementa i permet una millor atenció emocional i afectiva als infants.

Per això, tindrem els següents espais de reflexió:

- Trobada prèvia a l'inici del voluntariat.
- Reunions mensuals on reflexionar i donar resposta als dubtes que van sorgint de la tasca que es duu a terme a l'escola, tot complementant la pràctica diària amb fonaments teòrics i psicopedagògics que se centren en l'educació viva i activa.

- Formació individualitzada amb el/la mestra que acompanya. Sempre que sigui necessari i/o que un voluntari o una voluntària ho desitja, pot demanar una tutoria individualitzada amb la directora o algú de l'equip directiu, una trobada on la persona voluntària pugui demanar suport i explicacions concretes sobre aspectes observats en el dia a dia, actuacions concretes de les mestres, metodologies aplicades en moments determinats... Es tracta, per tant, de resoldre dubtes i completar la vida de l'escola amb aspectes teòrics i pràctics que puguin ajudar-vos.

Serà l'equip directiu l'encarregat de fer les tasques: de selecció, d'assessorament, de coordinació pedagògica i de gestió de les persones voluntàries a l'escola. Es vetllarà per una bona relació entre mestres i voluntaris i es facilitarà als voluntaris tota la informació necessària per conèixer l'escola i la manera de treballar. Es buscarà a cada comunitat les mestres referents del voluntari i amb qui farà un seguiment del voluntariat. Es vetllarà perquè els voluntaris facin un bon acompanyament als infants de l'escola. S'acolliran màxim 2 persones voluntàries per comunitat per poder-les acollir com es mereixen i per no excedir molt la quantitat d'adults referents pels infants.

8. CONCLUSIONS

La comunitat educativa de la nostra escola cada curs té moltes variacions. Les incorporacions són produïdes pel creixement natural de l'escola (els 40 alumnes d'13) i pels canvis que es produeixen de forma puntual al llarg del curs i en qualsevol nivell. Aquestes darreres incorporacions tenen el contrapunt de les partides.

La nostra és una comunitat d'aprenentatge en la qual tothom té un paper important. L'acollida de nous membres és un procés valuós des de dos punts de vista diferents i complementaris:

- Per cada persona nova es tracta d'aconseguir que la seva incorporació sigui tan positiva com sigui possible.
- Per l'escola es tracta d'enriquir el mateix projecte amb cada nova incorporació.

En una escola en construcció, l'acollida té un valor afegit perquè el projecte està en procés d'elaboració. Cada nova generació anirà tancant el cicle durant 9 cursos. S'incorporaran noves persones que s'aniran sumant al projecte que s'està elaborant. De fet, el nostre pla d'acollida té en compte a tots aquells que cada any s'incorporen a la comunitat educativa:

- als nens i nenes,
- a les famílies dels infants,
- a l'equip de treball, mestres i altres professionals,
- als i les mestres en pràctiques

Continuarem vetllant perquè l'acollida a l'escola sigui propera, amorosa i que ajudi als infants, les famílies, els professionals, els voluntaris i les mestres en pràctiques a tenir una incorporació el més fàcil possible. La disponibilitat és un aspecte a tenir en compte no només a l'inici sinó en qualsevol moment del curs.

Benvinguts i benvingudes a l'escola dels Encants!

PODRIES

*Si haguessis nascut
en una altra terra,
podries ser blanc,
podries ser negre...*

*Un altre país
fora casa teva,
i diries "sí"
en una altra llengua.*

*T'hauries criat
d'una altra manera.*

*Més bona, potser.
Potser més dolenta.*

*Tindries més sort
o potser més pega...*

*Tindries amics
i jocs d'altra mena;*

*duries vestits
de sac o de seda,
sabates de pell*

*o tosca espardenya,
o aniries nu
perdut per la selva.*

*Podries llegir
contes i poemes,
o no tenir llibres
ni saber de lletra.*

*Podries menjar
coses llamineres
o només crostons
secs de pa negre.*

Podries... podries...

*Per tot això pensa
que importa tenir
les mans ben obertes*

*i ajudar qui ve
fugint de la guerra
fugint del dolor
i de la pobresa.*

*Si tu fossis nat
a la seva terra
la tristesa d'ell
podria ser teva.*